

BULLETIJN

van den

Koninklijk Geschied- en Oudheidkundigen Kring der Antwerpsche Kempen, Taxandria.

Periodieke Uitgaaf. Nieuwe reeks, III, 1931, n° 1.

Verslag over den Toestand van "Taxandria" in 1930.

Toen ik verleden jaar den 14 November 1929 de eer had verslag te doen over het jaar 1929, zegde ik dat er nieuw bloed moest bruischen in de aderen van Taxandria; inderdaad, als ik heden blik op het afgeloopen jaar, sta ik in bewondering over den gedanen vooruitgang, dien wij te danken hebben aan de welwillende medewerking van het Stadsbestuur, aan den taaien opofferingsgeest en aan den onbaatzuchtigen werklust van onzen nooit volprezen Voorzitter E. H. Kan. Jansen, aan de welgemeende eensgezindheid van het Bestuur, en aan de groote belangstelling der leden. Waarlijk alles doelt ook op den groei en den bloei van Taxandria: de destijds ontworpen plannen tot vergrooting en verfraaiing onzer lokalen zijn op stadskosten schoon en spoedig uitgevoerd; het muzeum, heden Stadsmuzeum, met rijke giften en prachtige geschenken aangevuld, het ledental merkelyk vergroot, de maandelijksche vergaderingen talrijk bijgewoond, en de aanlokende lokalen door een belangstellend publiek druk bezocht.

Ziehier nu een beknopt verslag der werkzaamheden: op 16 December 1929 werd er in de zaal Amicitia te Turnhout, een Tongerlo-Avond gegeven tot herstel der Bibliotheek en der kunstschaten der verwoeste abdij van Tongerlo, met de welwillende medewerking van de gunstig gekende Turnhoutsche Concertvereniging onder de kundige leiding van den Heer Juliaan Benoit, orkestleider. De Eerw. Heer Kan. A. Erens, archivaris der abdij, hield de voordracht met kunstfilmen over het beschavingswerk der abdij van Tongerlo in de Antwerpsche Kempen en haren brandramp.

Wij mochten in ontvangsten boeken:	Fr.: 2017,—
En in uitgaven:	215,75

Dus een zuiver overschot, van: Fr. 1801,25
som, welke door onze zorgen in de handen van den Hoogerw. Heer Prelaat, Monseigneur Lamy, gestort werd.

In de maandelijksche vergadering van 9 Januari werd het

Komiteit van Taxandria bepaald aangesteld en verslag van den geldelijken toestand gedaan door den Heer Jules Diercxsens, schatbewaarder. De Eerw. Heer Kan. Jansen, voorzitter vergastte de leden met eene belangrijke vergadering over « de Schuttersgilde van St. Joris te Turnhout ».

Op 13 Februari was het de beurt aan den Eerw. Heer Kan. Erens met eene geleerde lezing over « de valsche stichtingskronijk van Tongerlo » en den 13en Maart nogmaals aan den Eerw. Heer Kan. Jansen, over « Turnhout 1830-1831 ».

De vergrootings- en verfraaiingswerken, door de zorgen van het Stadsbestuur aanbesteed op 1 Maart, werden aangenomen door de aannemers Van Steenberg en Potters voor de som van 127.650 franks, en voltooid den 1 Juli.

Gedurende dien tijd, werden verscheidene bestuursvergaderingen gehouden op het Stadsarchief tot voorbereiding der feesten in te richten ter gelegenheid van het vijf-en-twintig-jarig bestaan van Taxandria, der heropening van het Stadsmuzeum, en der Tentoonstelling van gedenkenissen 1830-1831. Spijtig dat deze zoo driftig begonnen voorbereiding gestremd werd door een onvoorzien ongeluk. De Eerw. Heer Kan. Jansen, voorzitter, overkwam een beenbreuk, welke hem menige weken weerhield zich bezig te houden met de edele zaak, die hij zoo innig lief had, en hem zoo nauw aan het hart lag. De Bestuurleden beseften dien neteligen toestand en spaarden geen moeite om alles in gereedheid te brengen.

De lang gewenschte dag van Dinsdag 29 Juli aangebroken en den Eerw. Heer Kan. Jansen, bijna volkomen hersteld zijnde, werd het ontworpen programma grootsch uitgevoerd. Het programma luidde als volgt:

OM 10½ UREN: Ontvangst der overheden, uitgenoodigden en leden, in het nieuw heringericht Stadsmuzeum, Mermansstraat.

— Verwelkomingsrede door den Heer A. Van Hoeck, volksvertegenwoordiger en voorzitter van den Beheerraad van Taxandria.

— Verslag over het 25-jarig bestaan van Taxandria, door den Heer Secretaris Jos Stefens.

— Historische feestrede, door den Heer Dr Leo Van der Esen, Hoogleeraar aan de Universiteit van Leuven.

— Toespraak door den Eerw. Heer Kan. Jansen, voorzitter van den Kring.

OM 12 UREN: Bezoek der nieuwe lokalen van het Stadsmuzeum.

OM 13 UREN: Opening der « Tentoonstelling 1830-1831 » ingericht in de Stadsschool der Victor Van Halstraat.

OM 14 UREN: Jubelbanket.

Hier langer over uitwijden, is overbodig. In vorige aflevering van het Bulletin van den Kring, is het volledig relaas verschenen.

Op 10 Augustus nam Taxandria, met de bereidwillige medewerking van eenige studenten, deel aan den praalstoet, ingericht door het Stadsbestuur, ter gelegenheid der Belgische Onafhankelijkheid, met het onderwerp « Verheerlijking van Frederik de Merode ». De zinnebeeldige uitwerking op den wagen, maakte een prachtig figuur en verwierf door aanhoudend handgeklap de goedkeuring van het Turnhoutsch publiek.

In de vergadering van Maandag 13 October werd er verslag gedaan der afgelopen feestelijkheden en deszelfs rekeningen goedgekeurd, ter ontlasting van den Schatbewaarder.

Op de dagorde der vergadering van 13 November stonden twee interessante voordrachten vermeld, die op geschiedkundig gebied van geen waarde ontbloeet waren, namelijk « Vaartproject van de Zuid Antwerpsche Kempen in de 18e eeuw, door den E. Heer Kan. Erens, en « De reglementen der Stad Turnhout, in de 17e eeuw », door den E. Heer Voorzitter, Kan. Jansen.

De E. Heer Voorzitter, in de vergadering van 11 December, kondigde het blijde nieuws aan dat Taxandria met den eretitel van Koninklijke Maatschappij begiftigd was door Zijne Majesteit. Vervolgens ontwikkelde de Heer Dufour van Herenthals op pittige wijze wat houtsnede is, vertoonde eenige wel uitgesneden beeltenissen van roemwaardige Kempenzonen, en gaf alzoo bewijzen zijner diep overlegde kunst, waarna de heer Voorzitter nog eene korte voordracht gaf over de Toponymie der gemeenten en landstroken.

De betooging ingericht, op Zondag 21 December te Antwerpen ter eere van den sympathieken en populairen Frans Claes, Conservator der Muzea: Steen- en Vleeschhuis, tevens vriend van Taxandria, werd bijgewoond door eene afvaardiging, bestaande uit den E. Heer Kan. Jansen, Heer J. Diercxsens, Schatbewaarder, en Jos Stefens, Secretaris.

In het afgelopen jaar werden de volgende giften en geschenken aan Taxandria gedaan, die allen in oprechten dank aanvaard werden: het Kon. Muzeum van Schoone Kunsten van Antwerpen schonk in bruikleen acht merkwaardige schilderijen, gepenseeld door de kundige hand van Karel Ooms; — Graaf de Renesse, van Oostmalle, door bemiddeling van den E. H. Pastoor van Oostmalle, vier beeltenissen in lithos, zijner Kempische Voorzaten, — de Turnhoutsche Beeldhouwer, Alfons Strymans, van Antwerpen, menige maquettes en beelden zijner uitgevoerde werken; — de familie V. Van Hal het portret van den sympathieken overleden Burgemeester, Victor Van Hal van Turnhout; — Kunstschilder J. P.

Verrees twee zijner schoonste etsen; — de ontbonden Maatschappij «De Biekorf» der Staatsbedienden te Turnhout, door bemiddeling van den E. H. J. Nuyts, haar driekleurig vlag met zinnebeeldige figuur; — de Eerw. Heer Pastoor Deken van Turnhout, de overblijvende beeldhouwde beelden en ornamenten van het altaar van het Venerabel uit de Sint Pieterskerk; — de E. Heer Kan. Jansen, tal van portretten van Kempische Voormannen, verschillende schilderijen en folklorische voorwerpen; — de Heer Eere-Voorzitter der Rechtbank, Diercxsens, een verzameling van doodsbrieven en beeldekens van Kempische familiën; — de Heer Eere-Voorzitter der Rechtbank Misonne, eene verzameling Documenten van het jaar 1830; — de Heer Paul De Somer, een merkwaardige verzameling van speelkaarten der Etablissements Ant. Van Genechten, alsook nog van wege den Weled. Heer Baron du Four, eene verzameling van stalen van speelkaarten en kerkboeken. — Eene schouw in graniet 18e eeuw, gestaan in het Kasteel de Liedekerke, werd te Boutersem aangekocht, alsook een oud Lakenweefgetouw met lakenpers, te Moll.

Het Staats-, Provincie- en Stadsbestuur schonken ons dit jaar ruime toelagen, = 4000 + 400 + 3000 franken om in al de noodige uitgaven en aankopen te kunnen voorzien.

Ziedaar in korte woorden het verhaal van ons werken en streven gedurende het afgelopen jaar, waaruit het besluit mag getrokken worden, dat de toekomst den Kring rooskleurig toelacht, zoo al de leden blijven volharden op den ingeslagen weg en hunne krachten veil willen hebben tot het bewerken van medehulp der Kempische gemeentebesturen en het onderwyzend personeel.

Ik dank U zeer voor uwe welwillende aandacht, en sluit met den kreet: Heil, heil, driemaal heil, Taxandria!

J. STEFENS.

Bibliographie.

MARLIER G., JAKOB SMITS. Bruxelles, Edition des cahiers de Belgique, 1930, in 8°, 16 blz., met 32 platen in electrotypie. (Collection «Peintres et sculpteurs belges»). Ziedaar een nieuw werkje over onzen beroemden Kempischen schilder, Jakob Smits. De weinige bladzijden tekst ontlede op klare wijze de bijzonderste werken van den meester. Het voornaamste is de wedergave in schoone platen van de schoonste schilderijen des meesters. Hoe heerlijk komt hier zijn hooge kunst in voor, schitterend van licht, natuurlijk in voorstelling, spiegelend van leven! Aanstonds denken wij aan Israëls, Rembrandt, Manet, alhoewel iets zeer persoonlijks Smits van deze grootste der grootste kunstenaars scheidt. Nuttig werkje tot verspreiding der kennis van dit verheven talent der Kempen.

*

TOURING-CLUB DE BELGIQUE, gaf in het jaar 1930 menige artikels over Kempische gemeenten, opgeluisterd door schoone platen: **Petit-Jean**, (O). «**Hoogstraeten la méconnue**» en «**Brecht et son musée d'antiquités**»; **SAINT-MARC**. «**Oostmalle et le Château des comtes de Renesse**»; **VAN WOOK W.** «**Le folklore de la Campine brabançonne**». In 1931, Nr 3, **JANSEN J. E.**: «**Taxandria, Musée Campinois à Turnhout**». Goed vulgarisatiewerk, strekken al deze artikels tot het bekendmaken der Kempen en hare schoonheden.

*

E. H. L. COVELIERS liet in «De Kiempenaar» 15 Februari 1931 en volgend nummer een toponymische studie verschijnen «**Retie-Nete**» over den gemeentenaam, Rethy. Onder voorbehoud of schrijver den bal raak slaat, moeten wij bekennen dat zijn stelling zeer ingenieus is opgebouwd. Wij wenschen den noesten natuurkundige, welke hij ook getoond heeft te zijn in opzoekingen over Postel's en Arendonk's beteekenis, geluk, en hopen dat hij met zijn toponymische studiën eenig licht zal brengen in die duistere benamingen.

*

Twee geïllustreerde Vlaamsche weekbladen: **Zondagsvriend**, uitgegeven door de Gazet van Antwerpen, en **Katholieke Illustratie**, Vlaamsche uitgaaf, hebben van den beginne van dit jaar prachtige platen laten verschijnen van onze dorpskerken: Calmpthout, Gheel, Heyst-op-den-berg, Broechem, Wommelghem enz., alsook beschrijvingen gegeven met fotos van Turnhout, Gheel, Brecht, die waarlijk belangrijk waren. — O. Petit-Jean, publiceerde in: **Le Patriote illustré**, 8 février, een puik artikel met aller-schoonste fotos over het Museum van Brecht.

J. E. J.

De opstelraad van Taxandria zal een korte of uitgebreide recensie geven van elk werk waarvan een of twee exemplaren zullen toegezonden worden aan: KANUNNIK J. E. JANSEN, O. PRCM., LOVENJOUL (CORBEEK-LOO), of J. STEFENS, GRIFFIER, STATIESTRAAT 21, TURNHOUT.

DOODSBERICHTEN

Monseigneur Eestermans

Mgr Fabianus Antonius Eestermans O. M. C., bisschop van Lahore (Punjab) in Engelsch Indië, werd geboren te Meerle, den 24en April 1858. Hij deed zijne humaniora aan het Klein Seminarie te Hoogstraten, begon zijn Wijsbegeerte in het klein Seminarie te Mechelen. Hij bleef er echter maar korten tijd en trad in het noviciaat der Minderbroeders - Capucynen te Edinghen, den 8 Mei 1878. Priester gewijd te Brugge, den 19 Mei 1883, werd hij, het volgend jaar,

leeraar benoemd in het pas gestichte Serafijnsch College der Minderbroeders-Capucynen te Brugge. Na vier jaar professoraat vertrok hij als missionaris, met de eerste karavaan, naar de nieuw gestichte Missie der Belgische Capucynen te Lahore, den 23 Januari 1889.

Zestien jaar lang werkte hij als leger-aalmoezenier bij de Engelsche bezettingstroepen en later als pastoor der hoofdkerk van Lahore. Uitgeput door het brandend-heet klimaat dier streek, verkreeg Pater Fabianus de toelating, in 1905, om naar België weder te keeren om wat uit te rusten.

Intusschentijd was Mgr Pelckmans, geboren te Turnhout, bisschop van Lahore, gestorven. Nauwelijks in het vaderland terug werd Pater Eestermans, tot zijn opvolger benoemd per breve van 11 April 1905. Hij werd gewijd door Z. E. Kardinaal Goossens, den 29 Juni daaropvolgend, in het Capucynenklooster te Antwerpen. Vol moed keerde hij terug naar Indië. Twee-en-twintig jaar lang bestuurde hij zijn uitgestrekt bisdom met zijn 17 millioen ongeloofigen. Te midden zijn ijverig missionariswerk wijdde hij plechtig, den 19 November 1907, de prachtige kathedraal van Lahore, waarvan Mgr Pelckmans, den 4 October 1902, den eersten steen gelegd had. Wanneer hij, in 1927, aan den Heiligen Stoel de toelating vroeg zijn bisdom aan jongere handen toe te vertrouwen, telde het 34.900 katholieken en 15.600 geloofsleerlingen; het getal inlandsche missieposten was geklommen tot 13; dat der jaarlijksche communiën tot 193.000.

In België wedergekeerd leefde hij heilig en nederig als een ge-

woon pater in zijn kapucynenklooster. In Juli 1930, vierde men met den grootsten luister zijn zilveren bisschopsjubileum in dezelfde kerk te Antwerpen waar hij de bisschoppelijke wijding had ontvangen. Langzaam namen zijne krachten af. De ijverige kerkvoogd schonk zijne schoone ziel aan zijnen Schepper weder, in 't begin van Februari 1931. Woensdag 4 Februari, had de plechtige uitvaart plaats in de kerk der E.E. P.P. Capucynen te Antwerpen in tegenwoordigheid van Z. E. Kardinaal Van Roey, andere bisschoppen, gemijterde abten en vele hooggeplaatste overheden. De aflijvige werd te Meerle ter aarde besteld. Hij ruste zacht in den grond van zijn stil geboortedorp in de schaduw der zoo vereerde O. L. Vrouw van Lourdes, waarvoor hij zoo dikwijls zijne prevelende bede had uitgestort.

J. E. JANSEN.

Jonkheer Frederik de Roye de Wichen,

geboren te St. Joost-ten-Noode, den 10en December 1852, overleden te Meerhout, den 10en October 1930. Sinds 1869 kwam de Weledele familie de Roye de Wichen zich vestigen op het kasteel te Meerhout. Met zijn broeder de Weledele Heer Paul de Roye de Wichen bewees Jonkheer Frederik vele diensten in de Zuiderkempen, als buurtwegopzichter. Hij had veel eerbied voor het oude en het verleden. Bij veel ontginningswerken, welke hij leidde, verzamelde hij een groot aantal oude voorwerpen, vooral uit de vóórhistorie, welke wij heden bewonderen in de merkwaardige verzameling van de weledele familie de Roye de Wichen, in het muzeum Taxandria te Turnhout. Wij bieden aan de weledele familie ons christen rouwbeklag aan.

L. G.

Z. E. H. Albert Boone,

Pastoor-Deken van Ste Geertrui te Etterbeek, Dokter in Godsgeleerdheid der Hoogeschool van Leuven, Officier der Leopoldsorde, geboren te Turnhout, den 18en Juni 1847, overleed te Etterbeek den 5 December 1930, en werd begraven in den familiekerkelder te Turnhout. Buitengewoon ijverig en geleerd priester, studeerde hij te Turnhout, Rome en Leuven, werkte aan zielenzorg met den besten uitslag te Brussel als onderpastoor in Finistère en Ste Goedele en eindelijk als pastoor in Ste Geertrui te Etterbeek. Als Pastoor-Deken alhier wijdde hij zich vooral toe aan de sociale werken en de versiering van Gods' huis, waarin hij ten volle slaagde. Zijn nagedachtenis zal blijven als een der roemwaardigste priesters onzer Kempen.

J. E. J.

Joris Frans Maria van Genechten,

echtgenoot van Mevrouw Jeanne Mutsaerts, geboren te Turnhout den 29 Augustus 1859 en aldaar christelijk gestorven, den 2 Januari 1931. Afstammeling van een der oudste familiën van Turnhout, Ridder in de Kroonorde, Onder-Voorzitter der « Werkmansgilde », Lid van verschillende Broederschappen, Beheerder der Bank van Turnhout, was hij een vooraanstaande man in de Turnhoutsche maatschappij en sleet zijn leven in werk, weldoen en godvruchtigheid.

J. E. J.

GIFTEN

Het Museum werd verrijkt met verscheidene schoone giften, waaronder: *Jongelingsbuste van Fraikin*, door V. DE MUNTER, conservator van het Museum te Leuven. — *Speelkaarten en kerkboeken met prachtbanden*, door Baron du FOUR, burgemeester, Turnhout. — *Historieboeken en handschrift der XVIIIe eeuw*, door Z. E. H. L. COVELIERS, pastoor, Arendonck. — *Portret van soldaat Fouque*, door Mevrouw J. MALFAIT, Turnhout.

Aan allen onzen hartelijken dank.

HET BESTUUR.
